

Den næste sag på dagsordenen var:

3) *Tredje behandling af lovforslag nr. L 44:*

Forslag til lov om ændring af lov om skoleskibsafgift.

Af industriministeren (Nils Wilhjelm).

(Fremsat 28/10 87. Første behandling 3/11 87. Betænkning 19/11 87. Anden behandling 1/12 87).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 108 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF, FK og Steenholdt (Grønl.)) mod 8 (FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) *Første behandling af lovforslag nr. L 101:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri og lov om boliger for ældre og personer med handicap. (Kvoter for 1988, udvidet medbestemmelse, tilskud til forsøg m.v.)

Af boligministeren (Kofod-Svendsen).

(Fremsat 19/11 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Baadsgaard (S):

Det, der optager sindene mest hvert år, når vi har boligbyggeloven til behandling, er selvfølgelig spørgsmålet: Hvor meget skal der bygges? Her vil jeg gerne give boligministeren den ros i forbindelse med dette lovforslag, at han ikke lægger ud med sin forgængers forslag om at reducere den almennyttige kvote til 8.000 boliger pr. år, som det frengår af finanslovforslaget fra august. Det påskønner vi.

Jeg ved ikke, om det skyldes, at boligministeren er fra et andet parti end den tidligere, eller om det skyldes en ændret opfattelse i regeringen, og det kan vi så også lade ligge i dag.

9.000 almennyttige boliger er selvfølgelig bedre end 8.000, og 3.500 ungdomsboliger er selvfølgelig bedre end 3.000, men antallet er stadig for lavt. Derfor vil Socialdemokratiet også allerede nu i overensstemmelse med vore ændringsforslag til finansloven stille ændringsforslag til dette lovforslag om, at den almennyttige kvote bliver sat op til 12.000 og kvoten for ungdomsboliger til 4.000. Det er der flere velkendte grunde til, bl.a. de lange ventelister og bosætning af flygtninge. Herom venter vi for øvrigt på et udspil fra boligministeren på baggrund af den udredning, som blev givet sidste år.

Jeg kunne også nævne de store ungdomsårgange og stagnationen eller tilbagegangen i byggeriet i øvrigt, og hertil kommer, tror jeg, at mange kommuner vil lægge pres på den almennyttige byggekvote for at løse deres ældreboligbyggeri ad den vej frem for at bruge ældreboligloven. Jeg mener, at behovet er veldokumenteret, og jeg tror egentlig også, at boligministeren er enig i disse betragtninger.

Det værste er, at der i virkeligheden ikke bygges 9.000 boliger, men kun godt 7.000 på grund af de nedskrivninger, der sker i kraft af byggeskadebestemmelsen, særstøtte osv. Skal vi endelig tale om en kvote på 9.000, bør vi i hvert fald holde den fri for nedskrivningerne på grund af de her omtalte særforanstaltninger, og jeg håber, at det i det mindste kan samle et flertal her i Tinget.

Boligministeren bebuder i lovforslaget nogle administrative ændringer af rammebeløbsordningen, der vil gå ud over det tæt-lave byggeri. Det forstår jeg slet ikke kan harmonere med Kristeligt Folkepartis familiepolitik, som man gør meget ud af – og med rette. Jeg mener, tæt-lavt byggeri er en god boligform, som vi bør fremme i stedet for at vanskeliggøre den. Hertil kommer, at man også skal gøre boligerne mindre, og det er helt i strid med en god familiepolitik. Jeg har det råd til boligministeren: glem disse administrative ændringer!

Ved behandling af boligbyggeriloven sidste år gav den daværende boligminister tilsagn om at ville følge huslejudviklingen inden for kollegierne nøje, og det gjorde han på baggrund af

[Baadsgaard]

en utilstrækkelig regulering af kollegiestøtten idet kollegiehuslejen allerede på daværende tidspunkt var ude af trit med huslejeudviklingen. Hvad kan ministeren oplyse om huslejeudviklingen siden? Det er mit indtryk, at de 22 mio. kr., der er afsat i år, er for lidt i forhold til huslejeudviklingen og bør reguleres op i takt med huslejeudviklingens vækst.

Vi kan støtte en udvidet medbestemmelse for beboerne ved gennemførelse af opretningsarbejder, og det samme gælder princippet om tilskud til forskning og erfaringsformidling. Der er store problemer rundt omkring med rammebeløbsordningen, som man i hvert fald flere steder i landet ikke kan bygge ordentligt inden for, og der er derfor god grund til at se på, hvordan vi kan fremme byggeriets udvikling. Men vi er betænkelige ved, at det skal gå ud over kvoten.

Dette er jo ikke et forslag, der grundlæggende tager fat på boligproblemerne, men hvis vi kan samles om de ændringsforslag, jeg her har bebudet, mener jeg, vi kommer et godt stykke videre.

Engell (KF):

Det Konservative Folkeparti hilser boligministerens og hermed regeringens forslag vedrørende kvoterne for det kommende års støttede byggeri velkommen. Vi håber, at der kan samles et bredt politisk flertal om forslaget, som efter vores opfattelse er et klart udtryk for regeringens ønske om en fortsat fornyelse og forbedring af boligstandarden her i landet.

Med et samlet støttet byggeri, som næste år vil komme op på omkring 18.000 enheder alt i alt, tør man sandelig nok sige, at der under firkløverregeringen sker virkelig positive fremskridt på boligområdet.

Det er interessant at se – og det siger jeg også på baggrund af de bemærkninger, hr. Baadsgaard netop er kommet med – at mens vi i en stor del af 1970'erne under socialdemokratiske regeringer talte om kvoter på mellem 7.000 og 8.000 boliger, bygges der nu under den nuværende regering op til en halv snes tusinde flere boliger pr. år, og det er vel at mærke sket, samtidig med at der er etableret en balance på statsbudgettet.

Når hertil kommer den betydelige forøgelse, der er sket af indsatsen inden for byfornyelse og boligforbedring, som jo næste år vil koste

mellem 1 og 2 mia. kr., tegner der sig en klar og konsekvent politik, hvis sigte er fortsat at skabe sunde og moderne boliger i venlige bymiljøer.

Det Konservative Folkeparti mener, at der skal være et varieret udbud af boliger til befolkningen, og i den sammenhæng spiller de almennyttige boligselskaber en central rolle. Det nævner jeg, fordi denne debat netop finder sted, efter at der gennem en længere periode har været en række beklagelige sager fremme vedrørende almennyttige boligselskabers forhold, sager, der har givet anledning til kritik, og som for nogles vedkommende fortsat er under opklaring.

Jeg skal ikke gå ind på disse konkrete sager, men vil gerne som Det Konservative Folkepartis principielle opfattelse fastslå, at disse enkeltsager hverken kan eller bør overskygge den kendsgerning, at langt, langt de fleste almennyttige boligselskaber løser deres opgaver upåklageligt og har deres betydelige del af æren for det høje boligniveau, vi har her i landet. Den almennyttige sektor løser ikke alene væsentlige boligmæssige, men også væsentlige sociale opgaver, og vi vender os derfor fra konservativ side imod, at de konkrete sager, der har været fremme, bruges som springbræt for en generel kritik af, en hetz mod eller en nedvurdering af den almennyttige sektor.

Når dette er sagt, vil jeg selvfølgelig også understrege, at vi fra konservativ side langt fra altid er enige med boligselskaberne og da slet ikke med deres landsforening, som ofte driver politisk virksomhed, men det betyder, at den debat, der må være om det almennyttige byggeri, må finde sted på et reelt grundlag og ikke ved, at enkeltsager blæses op, som om de var reglen og ikke undtagelsen.

Ifølge ministerens forslag bliver der også adgang til at overføre en uudnyttet kvote til det følgende finansår, mens bevillingen for lejlig-heder, hvortil der er givet tilsagn om støtte i et tidligere finansår, efter de nugældende bestemmelser bortfalder, såfremt projektet ikke realiseres. Det synes vi er et godt forslag, som kan føre til en større udjævning af byggeaktiviteten. Vi har jo gennem de seneste år set, hvordan der pludselig opstod flaskehalsproblemer eller en overophedning af markedet, men med dette forslag er der mulighed for en mere jævn rytme, samtidig med at boligministerens mulighed for at gribe regulerende ind fortsat bevares, og den tror vi også det er vigtigt at fastholde.

[Engell]

Herudover indeholder forslaget en udvidelse af beboerdemokratiet i forbindelse med byggeskadesager, og den del af forslaget kan vi også give fuld tilslutning til.

Det samme gælder det beløb, som man fra ministerens side ønsker afsat til forskning og forsøg med drift af almennyttige boliger. Det synes vi også er en vældig god idé, som giver mulighed for eksperimenteren inden for f.eks. ungdoms- og ældreboliger og på andre områder.

Alt i alt vil vi derfor sige, at vi synes, det er et godt forslag, der foreligger fra ministeren, og da det jo skal relativt hurtigt på plads, tilsiger vi også en hurtig udvalgsbehandling.

Jørn Jespersen (SF):

Vi vil også gerne fra SF's side give boligministeren den ros, at det er helt tydeligt, at der er tale om en ny politik fra regeringens side. De forsøg, der i tidligere forslag fra regeringen – som en fast tradition hvert eneste år – har været gjort på at nedskære den almennyttige sektors kvote, er nu tilsyneladende ophørt. Det må vi betragte som en erkendelse i regeringen af, at den tidligere ministeres politik ikke var korrekt, og at man nu anerkender behovet for et stabilt byggeri på det almennyttige område.

Vi synes også, det er godt, at boligministeren har været i stand til at stikke fingeren i jorden og erkende, at der under alle omstændigheder var et flertal for et forøget ungdomsboligbyggeri, så han nu selv foreslår en forhøjelse på 500 enheder. Det er ikke nok, men det er trods alt et skridt i den rigtige retning, og det skal ministeren roses for.

Når det er sagt, skal det dog yderligere siges, at vi mener, det er en smule forunderligt, at man lander på 9.000 almennyttige boliger. Hvis nu ministeren havde foretaget en afvejning af, hvor stort behovet er, og havde set på mulighederne i byggeindustrien, burde man være kommet frem til en forøgelse af boligbyggeriet, især på den almennyttige sektors område, i de kommende år. Derfor vil det være interessant at høre ministerens begrundelse for, at det præcis er 9.000 almennyttige boliger, der vil kunne dække behovet i de kommende år.

Det er jo en kendt sag, at der er fantastisk lange ventelister til boliger i den almennyttige sektor. Lejernes Landsorganisation har for nylig opgjort, at der er mere end 100.000 aktivt

boligsøgende til den almennyttige sektor. Jeg skal med det samme medgive, at det kan være vanskeligt at opgøre disse tal præcist, fordi der er tale om dobbeltansøgninger på visse områder, men hvis man vil bestride tallene fra Lejernes Landsorganisation, ville det i det mindste være interessant at få at vide, hvor mange aktivt boligsøgende man i ministeriet mener der er til den almennyttige sektor.

Desuden er det for nylig blevet oplyst over for Folketingets Boligudvalg, at der ligger ansøgninger om godt 4.000 nye boliger i 1987, som ikke kan imødekommes på grund af den for lille kvote. Det ville være interessant samtidig at få en begrundelse for, at disse boliger ikke bør bygges.

Så vil jeg godt tage fat på det punkt, der drejer sig om den administrative ændring af rammebeløbsordningen, som det hedder. Det er allerede blevet sagt, at det er en nedskæring af boligbyggeriet, som vi selvfølgelig heller ikke kan støtte. Der er tale om, at man i de kommende fire år vil spare mere end 100 mio. kr. på bevillingerne til den almennyttige sektor, vel at mærke uden at anvende disse penge til boligpolitiske formål overhovedet.

I den sammenhæng synes jeg det er helt besynderligt, at ministeren kan acceptere en begrundelse i sit forslag, der går ud på, at forbrugsmønstret er sådan, at det er mindre lejligheder, der nu bliver efterspurgt. Det er jo rigtigt, at der er en øget efterspørgsel efter lejligheder med færre rum, men jeg ville da godt se dokumenteret, at der er mennesker, der efterspørger lejligheder med færre kvadratmeter pr. rum.

Vi mener i SF, at kvoten bør hæves til 12.000 for den almennyttige sektors vedkommende, og det skal vel at mærke være 12.000 rene boliger uden udgifter til byggeskader.

Vi mener, at der nu bør bygges 5.000 ungdomsboliger, så vi kan få løst en del af det problem, og vi vil godt gøre opmærksom på, at de afsatte penge til andelsboliger ikke løser problemet, fordi det typisk er andre mennesker, der efterspørger lejligheder af den art; derfor bør man sørge for, at der i det almennyttige byggeri er de boliger, der er behov for.

Henrik Toft (V):

Venstre kan støtte boligministerens forslag om regulering af byggeriet for det kommende

[Henrik Toft]

år. Der er jo ikke den store forskel i kvoteudviklingen gennem de senere år, når vi ser væk fra, at ældreboliger er holdt uden for den samlede kvote.

Venstre ser også positivt på forhøjelsen af antallet af ungdomsboliger med 500 enheder. Vi forudsætter samtidig, at denne kvote geografisk spredes nok så meget, som det er sket hidtil.

Forslaget om større medbestemmelse i almennyttigt byggeri i forbindelse med renoveringsarbejder vil vi gerne være med til at se på i udvalget, så vi kan se, om der her er tale om en reel medbestemmelse, som også kan udmøntes i praksis.

Vi er jo alle sammen bekendt med byggeriets rolle som indikator for aktiviteten i det danske samfund, og der skal ikke være tvivl om, at Venstre også løbende vil være med til at vurdere, om det er det rette omfang, vi har af byggeri. Men jeg synes godt nok, det er bemærkelsesværdigt, at Socialdemokratiet og SF her ved førstebehandling af dette forslag kommer med et overbud som det at indstille, at der skal bygges 12.000 almennyttige boliger til næste år. Jeg synes ikke, det er noget realistisk bud på det, der skal ske i det kommende år.

Marianne Jelved (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører, hr. Jørgen Estrup, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hans vegne sige følgende.

De sidste år har det været fast praksis, at lovforslag vedrørende boligbyggeriloven mødte stærk kritik i Folketinget, når det blev fremsat. Alligevel blev det efter nogle måneder vedtaget med stort flertal. I mellemtiden havde regeringen nemlig givet efter for det pres, som ikke mindst blev udfoldet fra radikal side for at få fjernet foreslåede nedskæringer og i stedet sikre de stigninger, som blev nødvendige for, at det støttede byggeri kunne løse påtrængende boligsociale problemer.

Denne gang er situationen imidlertid anderledes. Der vil ikke fra radikal side lyde nogen kritik af de kvoter for det støttede byggeri, som er foreslået i boligbyggeriloven. Kvoterne er nemlig identiske med de ændringsforslag til finansloven, som er stillet fra radikal side.

Dermed har regeringen frafaldet det krav om nedskæringer i det støttede byggeri, som blev annonceret allerede i budgetredegørelsen fra maj og senere fulgt op med konkrete tal på ned-

skæringerne i forslaget til finanslov i august måned.

Fra radikal side kan vi kun hilse velkommen, at regeringen nu har erkendt, at den ikke kan komme igennem Folketinget med sine ønsker om nedskæring. Det er en fornuftig og pragmatisk holdning, at man i denne situation vælger i stedet selv at foreslå det, som ser ud til at kunne samle et flertal.

Af bemærkningerne fremgår det, at boligministeren forventer, at de nu foreslåede kvoter også skal danne udgangspunkt for de kommende års planlægning i kommunerne. Det vil være et skift i regeringens erklærede politik, og vi kan fra radikal side kun ønske boligministeren held og lykke med de kommende drøftelser herom med finansministeren.

Om de nævnte kvotestørrelser så er tilstrækkelige, må tiden jo vise. Det vil især afhænge af, hvordan det går med integrationen af flygtninge, og hvordan udviklingen bliver i de unges boligproblemer.

Fra radikal side kan vi blot med glæde konstatere, at der i 1988 gøres en ekstraordinær stor indsats for at løse de boligsociale problemer. Kvoterne for almennyttigt byggeri, andelsboliger og ungdomsboliger har aldrig været større tilsammen, og dertil kommer så, at det kommunale ældreboligbyggeri ser ud til at blive af langt større omfang end det hidtidige byggeri af lette kollektivboliger.

Ud over forslaget om kvoter for det støttede byggeri rummer boligbyggeriloven først og fremmest to nyskabelser: dels en større beboerindflydelse i det almennyttige byggeri i forbindelse med beslutning om opretning af byggeskader og andre store renoveringsarbejder, dels en mulighed for at give tilskud til forskning, udvikling, information m.v. i relation til problemerne i det almennyttige byggeri. Begge dele kan vi fra radikal side støtte.

Sidstnævnte forslag gør imidlertid endnu en gang diskussionen om indholdet i de kvoter for det støttede byggeri, som Folketinget vedtager, aktuel. Det er velkendt, at når Folketinget fastlægger en kvote på 9.000 enheder for det almennyttige byggeri, bliver der reelt bygget væsentlig mindre nybyggeri, fordi byggeskader og andre arbejder beslægtet lægger en betydelig del af kvoten.

I 1987 er der eksempelvis tale om, at mere end 20 pct. af den almennyttige kvote går til så-

[Marianne Jelved]

danne arbejder. Med forslaget om tilskud til forskning og udvikling m.v. bliver der altså gjort et – ganske vist beskedent – indhug i den almenyttige kvotes nettostørrelse. Den samlede kvote bruges naturligvis til løsning af relevante problemer, uanset om der er tale om egentligt nybyggeri eller genopretning i forbindelse med allerede eksisterende boliger.

Problemet er prioriteringen af opgaverne. Det kan ikke være rimeligt, at opretning af byggeskader og renoveringsarbejder m.v. altid gives førsteprioritet. Det betyder, at indsatsen over for eksempelvis flygtningeproblemerne træder i anden række, og det er under alle omstændigheder utilfredsstillende for Folketinget, at man ingen indflydelse har på prioriteringen. Derfor må det være på tide, at man overvejer at sætte en grænse for, hvor stor en del af den almenyttige kvote der i et givet år kan beslaglægges, når der skal ske opretning af byggeskader og lign.

Til slut blot nogle ord om de foreslåede ændringer af rammebeløbene, også selv om de med en vis ret kan siges at være et rent administrativt anliggende. Den meget nødtørftige redegørelse for ændringerne, som findes i lovforslagets bemærkninger, giver indtryk af, at rammebeløbsordningen fremover bliver et endnu mere stift styringssystem end hidtil.

Hvorvidt denne noget pessimistiske vurdering holder, må vi afvente resultatet af udvalgsarbejdet for at se, men under alle omstændigheder er det utilfredsstillende, at det ikke umiddelbart er muligt at se hverken begrundelserne for ændringerne eller deres virkninger. Det eneste, som er klart, er, at ændringerne indebærer besparelser for det offentlige.

Den begrundelse, som gives for ændringerne, er derimod ikke holdbar. Det er formentlig rigtigt, som det anføres i bemærkningerne, at befolkningen i gennemsnit efterspørger mindre lejligheder. Det følger allerede af de mindre familiestørrelser og andre demografiske ændringer.

Derfor kan der være god grund til fremover at bygge relativt flere toværelseslejligheder og treværelseslejligheder og til gengæld færre store familieboliger. Men argumentet holder ikke, når det bruges som begrundelse for, at to- og treværelseslejligheder fremover skal være mindre i antal kvadratmeter end hidtil. Derfor bliver vi nødt til under udvalgsarbejdet at se nær-

mere på virkningerne af det, boligministeren har foreslået vedrørende rammebeløbene, og fra radikal side må vi tage forbehold over for disse forslag.

Som det vil være fremgået, støtter Det Radikale Venstre imidlertid på de væsentligste punkter lovforslaget, selv om der også er ting, vi må tage forbehold over for, indtil vi har set resultatet af udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg tænkte jo nok, at vi i dag skulle høre bemærkningen om, at aldrig har der været bygget så mange støttede boliger, og jeg synes, at der med det samme er grund til at punktere denne påstand.

For det første er det urimeligt, at man tæller samtlige boliger inden for det såkaldt støttede byggeri sammen, som om der var tale om identiske størelser, for det er jo ikke det samme, om man bevilger penge til en etværelses ungdomsbolig, eller man bevilger penge til en fireværelsesfamilielejlighed. Det er urimeligt at lægge tallene sammen på den måde, og det er vildledende i debatten.

Dertil kommer, at det, der er det afgørende i denne sag, er kvoten for det almenyttige byggeri, og den er skåret ned under den nuværende regering, så den er lavere, end den var, da regeringen tiltrådte. Det er det, det handler om.

(Kort bemærkning).

Baadsgaard (S):

Det er fru Marianne Jelveds bemærkninger om kvoten på de 9.000, der kalder mig herop. Jeg lagde mærke til, at man også fra Det Radikale Venstres side var bekymret over de afsatte beløb til udbedring af byggeskader, og at man gerne så en prioritering her i forhold til nybyggeriet.

Jeg går ikke ud fra, at Det Radikale Venstre mener, at vi skal undlade at foretage disse opretninger og hjælpe de samspilsramte byggerier, og derfor vil jeg gerne spørge: Er det sådan, at Det Radikale Venstre er med på ideen om, at der skal være tale om en begrænsning, sådan at vi må forhøje kvoten i forhold til, hvor meget der skal afsættes til genopretning af disse samspilsramte byggerier?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Først et svar på SF's spørgsmål: Det er Det Radikale Venstres holdning, at boligproblemerne skal løses, og at de skal løses ved et varierende udbud af boliger. Derfor er vi tilfreds med, at andelsboligerne og også ungdomsboligerne indgår i kvoten med den vægt, som de gør.

Til Socialdemokratiet må jeg sige på Det Radikale Venstres vegne, at vi er indstillet på at forhandle om de ting, der er blevet spurgt om, under udvalgsarbejdet, men vi vil ikke på forhånd lægge os fast på bestemte tal.

Bente Juncker (CD):

Da CD's ordfører, hr. Bollmann, ikke kan være til stede, skal jeg sige følgende.

Boligbyggerilovforslaget indeholder som sædvanlig fastsættelse af de årlige kvoter for støttet byggeri, og der er som sædvanlig – kan man næsten sige – en stigning i de samlede kvoter.

Hvad den almennyttige kvote og andelsboligkvoten angår, er der tale om uændrede tal, medens der foreslås en stigning i antallet af ungdomsboliger, så denne kvote når op på 3.500 enheder, det højeste antal nogen sinde. Det er en stigning, som vi i CD er meget positive over for, fordi vi ved, behovet stadig er stort, selv om antallet af nybyggede ungdomsboliger de seneste fem år har været af en betydelig størrelse.

Samtidig hermed foreslås en mindre ændring af rammebeløbene på grund af den større efterspørgsel efter mindre boliger. Ændringen gælder både for almennyttige boliger og andelsboliger og medfører efter CD's opfattelse en fornuftig måde at udnytte midlerne på.

Ud over kvotefastsættelsen indeholder lovforslaget større medbestemmelsesret for lejerne i tilfælde, hvor der skal foretages udbedring af byggeskader. Jeg tror, der findes flere konkrete eksempler – jeg skal dog ikke komme ind på dem her – på, at projekterne har givet overraskende store huslejevohøjelser. Derfor er vi tilfreds med, at beboerne i højere grad inddrages i forberedelserne, således at økonomien for lejerne også bliver vurderet på et tidligt tidspunkt.

Den tredje del af forslaget indeholder tilskud til forsøg og forskning inden for det støttede boligområde. Det kan forhåbentlig medvirke

til, at vi i fremtiden undgår eller i hvert fald begrænser behovet for særlige hjælpeaktioner inden for denne sektor.

Centrum-Demokraterne kan tilslutte sig forslaget.

Pia Kjærsgaard (FP):

Boligministerens forslag leder tanken væk fra en borgerlig regering til en socialdemokratisk regering. Hvis det her skal være linjen for boligministerens virke, så må jeg sige, at Fremskridtspartiet ville ønske, at den tidligere boligminister var tilbage. Hans boligpolitik virkede i det mindste, som om den var mere borgerlig, end den kristelige boligministers politik gør.

Fremskridtspartiet kan selvfølgelig ikke støtte et forslag, der sætter kvoterne for almennyttigt boligbyggeri i vejret. Fremskridtspartiet kan heller ikke støtte et forslag, der kræver et millionbeløb til forskning i opførelse og drift af almennyttigt boligbyggeri. Ministerens almennyttige linje har givet Socialdemokratiet blod på tanden, og man mener, en yderligere kvoteforøgelse må være på sin plads. Begrundelsen ligger i, at der udbedres byggeskader med statsstøtte, som gør indhug i kvoten.

Det er i sig selv fantastisk, at der skal bruges så mange penge på udbedring af byggeskader, men der er selvfølgelig også involveret et selskab ved navn Bolind, hvis tilbudspriser ikke ser ud til at være de mest konkurrencedygtige i det her land. Pudsigt nok er socialdemokraterne dybt involveret i dette selskab, så priser og kvoter kommer således til at bide sig selv i halen.

Det er selvfølgelig i orden, at der i lovforslaget tilsigtes mere medbestemmelse for beboerne, når der skal gennemføres ekstraordinære opretningsarbejder eller udbedres byggeskader. Det er der da fornuft i. Det er blot synd, at ministeren sætter det ind i et forslag om at udvide antallet af almennyttige boliger.

Bedre bliver det ikke, når ministeren bibeholder kvoten for private andelsboliger på 4.000 i 1988. Det private skal vige for det offentlige. Er det virkelig borgerlig politik? Jeg undrer mig.

Der har været mange signaler fra denne regering, der viste tendenser til god socialdemokratisk politik, og en del er da også realiseret, f.eks. antallet af offentligt ansatte, der vokser og vokser. Nu har regeringen altså også overtaget bo-

[Pia Kjærsgaard]

ligpolitikken eller dele af den fra Socialdemokratiet. Vi afviser forslaget.

Glønborg (KRF):

Kristeligt Folkeparti ser det almennyttige byggeri som en god og en nødvendig del af befolkningens forsyning med boliger.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig den konservative ordførers betragtninger med hensyn til de uheldige oplevelser, vi har haft inden for denne sektor i den senere tid. Kristeligt Folkeparti ønsker ikke at lade nogle personers egoistiske og uansvarlige adfærd overskygge det ansvarsbevidste arbejde, som gøres af de mange inden for boligselskaberne.

Vi ser det som en meget positiv ting, at der med lovforslaget bliver større medbestemmelse for beboerne med hensyn til renoveringer og byggeskadeudbedringer og ombygninger. Vi mener, det er en god ting, at mennesket er medansvarligt for en så vigtig del af sin hverdag som netop boligen, og derfor er vi meget glade for det afsnit.

Hr. Baadsgaards bemærkninger om, at det er gavnligt for en familie at have en god bolig, er jeg naturligvis ikke uenig i. Jeg ser indskrænkningen af boligstørrelserne som en mulighed for at tilgodese flere boligsøgende for de samme penge, men også som en konstatering af en udvikling, som Kristeligt Folkeparti ikke er særlig begejstret for. Det har vist sig, at flere og flere familier deler sig i to, og man må erkende, at når familien kun består af én af forældrene plus et eller to børn, så er behovet for de store boliger ikke så stort, så bliver der brug for flere mindre. Det er en realistisk erkendelse, at efterspørgslen efter lidt mindre boliger er blevet større, og den må vi jo så imødekomme, enten vi synes, at udviklingen er positiv eller ikke.

Naturligvis bliver der så en sammenhæng imellem de til rådighed stående midler og de kvoter, der så kan blive, og boligstørrelsen må indgå som en realistisk faktor i dette samspil.

Vi er glade for, at der er sat en million af til forsøg, og vi er glade for, at der ikke blot tales om forsøg, men også om viderebringelse af erfaringer. Det kan være meget spændende at lave forsøg, men de bliver jo ikke nyttiggjort, hvis ikke resultaterne bliver bragt videre. Meget ofte behøver man ikke at lave forsøg, for der er nogle gode erfaringer rundt omkring, og dem er det vigtigt at få bragt videre til dem, der har brug for dem.

Så alt i alt er vi godt tilfreds med det foreliggende forslag og kan anbefale det.

Jørgen Tved (FK):

I Fælles Kurs har vi ingen grund til at råbe hurra for det makværk, vi nu bliver præsenteret for.

Retten til at have en menneskeværdig bolig er vel en menneskeret, som alle burde og skulle have. Man kan strides lidt om, hvorvidt det er 300.000, der direkte står og søger en lejlighed, eller det måske kun er 250.000, som er direkte boligløse, og man kan strides lidt om, hvorvidt lejlighederne skal være på 80 eller 85 m². Det er vel egentlig ikke det, der er sagen. Det, der er sagen, er, at alt for mange mennesker – tallet er sandsynligvis, som de seneste opgørelser fra LLO viser, højere end 200.000 – står direkte og mangler en anstændig lejlighed.

Det næste problem, når man taler om boligpolitik, er, at det støttede byggeri, vi har, og det støttede byggeri, et flertal i dette Folketing vil lade sig nøje med, er alt for dyrt.

Det er vel de to problemer, folk har at slås med. Derfor synes vi ikke, der er nogen grund til at råbe hurra for et forslag, der nok hæver kvoten med 1.000 lejligheder, men som ikke giver nogen som helst garanti for, at der bliver bygget flere lejligheder. Det har allerede været fremhævet af flere af de ordførere, der har været heroppe.

Alt i alt siger man, at der skal bygges 16.500 almennyttige boliger, indbefattet boliger for unge og andelsboliger. Det er vel sådan cirka halvdelen af det boligbehov, der er om året. Derfor nytter det ikke noget at sige, at det klarer problemet. Der vil altså ikke være tale om, at vi haler ind på boligkøen. Der vil altså ikke engang være tale om, at man holder trit med stigningen i bolig efterspørgslen.

Derfor er det et dårligt forslag, der på ingen måde kan tilfredsstille de krav, som bl.a. Fælles Kurs har, og som de mange mennesker, der søger en bolig, har.

Alene i denne by er der 20.000, der er opnoteret til en lejlighed. Byfornyelse, sanering osv. vil naturligvis øge dette tal.

I denne by med de mange, mange uddannelsesinstitutioner mangler der, jeg ved ikke hvor mange tusind boliger til unge studerende, men det er et betragteligt antal. At hæve kvoten med 500 forslår som en skrædder et eller andet sted

[Jørgen Tved]

langt nede under dette hus. Derfor kan heller ikke det tilfredsstillende os.

Hvad er det, vi skal gøre? Ja, vi skal gribe hele finansieringen omkring boligpolitikken an på en helt anden måde. Hvis man vil finansiere, som man gør i øjeblikket, og som man har gjort i mange år, vil vi komme i den situation, at vi skal gøre lejlighederne i det almennyttige byggeri mindre og mindre, for at folk har nogen muligheder for at betale huslejerne. At man godt ved, det er galt, er bevist ved anden lovgivning, hvorefter vi giver boligydelse og boligstøtte, fordi huslejerne er for høje.

Hvorfor ikke lægge hele finansieringspolitikken om, således at man byggede på en måde, så folk havde råd til at flytte ind i en anstændig familiebolig, så man havde råd til at gøre disse boliger så store, at det ikke var et spørgsmål om, hvorvidt der skulle være 2, 3 eller 4 etager på køjesengene, for at familierne kan være der? Det er det, man kommer til, hvis man skal nøjes med disse stadig mindre lejligheder i det sociale byggeri.

Vi synes som sagt, det er et dårligt forslag, der på ingen måde kan opveje de forventninger, man måtte have til et socialt støttet byggeri.

Vi er indstillet på, at der skal afsættes flere penge til det socialt støttede byggeri, men brugt på en sådan måde, at der opstår væsentlige besparelser i udgifterne til tilskud til folks huslejer, altså boligstøtte og boligydelse. Derfor er det nødvendigt, når man behandler sådan nogle forslag, at man kæder tingene sammen og også kæder det sammen med noget finansiering.

Vi kan heller ikke falde på et eller andet, når man afsætter 1 mia. kr. til forskning. Hvis det var min ven hr. Berlau, ville han sige: Det er ét enkelt æde- og drukgilde, så var den sag hjemme. Der er nok noget om snakken, så havde man klaret disse problemer.

Vi synes, det er et dårligt forslag. Vi har ikke tillid til, at der kommer noget bedre ud af udvalgsbehandlingen. Derfor vil vores stilling til boligpolitikken komme til udtryk ved behandlingen af finanslovsforslaget.

Boligministeren (Kofod-Svendsen):

Jeg vil begynde med at sige tak for de venlige bemærkninger om lovforslaget fra flere ordføreres side, og så vil jeg kommentere nogle af de lidt mere kritiske bemærkninger, der også har lydt fra nogles side.

Jeg vil begynde med kvotestørrelsen for det almennyttige byggeri, hvor vi fra nogle ordføreres side hørte et stærkt udtalt ønske om at hæve kvoten til 12.000. Nu kan det jo være interessant at sammenligne, hvad et parti siger i opposition, med, hvad det gennemfører, når det har regeringsmagten. Derfor vil jeg gerne sammenligne kvoten for det almennyttige byggeri i årene 1979, 1980, 1981 og 1982, da vi havde en socialdemokratisk regering, med kvoten nu.

I 1979 var kvoten 7.000, i 1980 7.000, i 1981 10.000 og i 1982 12.000. Jeg har prøvet at lægge sammen og dele med 4 og har fået tallet 9.000. Det vil sige, at under den socialdemokratiske regering var kvoten 9.000, præcis som i det lovforslag, jeg har lagt frem.

Men det er bare ikke hele sandheden. Det er ikke alt, hvad der er at sige om størrelsen af det støttede byggeri, for i det forslag, jeg har lagt frem, er der mange andre elementer end den almennyttige kvote. Der er ungdomsboliger, de kommer op på 3.500. Det er en nyskabelse, og det er et tal, der har været stigende gennem nogle år. Andelsboliger er kommet med.

Endelig er der ældreboligbyggeriet. Det vil være forkert ikke at regne ældreboligbyggeriet med i den samlede støttede kvote. Der er ganske vist lidt forskel: Spørgsmålet om, hvem der finansierer de første 1.500 og de følgende, men der er i alle tilfælde tale om et støttet byggeri. Jeg er overbevist om, at det, at vi får bygget et stigende antal ældreboliger – jeg vil gætte på, at det bliver 3.000-4.000 næste år – også betyder en lettelse for den almennyttige sektor, forstået sådan, at der bliver flere ledige almennyttige boliger, når der bygges flere boliger til de ældre.

Sammenligner man forholdene under den socialdemokratiske regering med dette forslag, er der totalt set tale om væsentlig flere bebyggelser. Det er spredt over fire forskellige typer: almennyttige boliger, andelsboliger, ungdomsboliger og ældreboliger. Men det, jeg synes er interessant at sammenligne, er den almennyttige kvotes størrelse, og dér er der altså et meget stærkt sammenfald: 9.000 og 9.000. Det kan næsten ikke være mere præcist. Det var det første, jeg gerne ville understrege.

Det næste var et spørgsmål fra den socialdemokratiske ordfører vedrørende huslejeudviklingen. Jeg kan i forlængelse af det, der står i § 73 i boligbyggeriloven, sige, at der til kollegier,

[Boligministeren]

der er bygget på basis af tilsagn i perioden 1. april 1946-31. marts 1982, kan der ydes tilskud på indtil 22 mio. kr. årligt i studieårene fra 1987-88 til 1989-90 til nedbringelse af huslejen.

Hvorvidt de 22 mio. kr. er tilstrækkeligt, afhænger dels af huslejeudviklingen på kollegierne, dels af udviklingen i statens uddannelsesstøtte. Sidstnævnte er blevet væsentligt forbedret i de senere år og vil også blive det fremover. Vi er ved at undersøge huslejeudviklingen, jf. det svar herom, som netop er afgivet under Almindelig Del til Boligudvalget, og før denne undersøgelse er afsluttet, er det ikke muligt at vurdere, om denne udvikling giver anledning til at øge de 22 mio. kr.

Jeg deler helt de grundsynspunkter vedrørende boligbevægelsen og boligforeningerne, det støttede boligbyggeri, som ordførerne for Det Konservative Folkeparti og for Kristeligt Folkeparti gav udtryk for. Jeg skal ikke yderligere uddybe de synspunkter.

Med hensyn til spredning af ungdomsboliger i hele landet, som ordføreren for Venstre var inde på, er jeg helt enig i den grundholdning. Den spredning er også undervejs, og jeg tror, den vil blive forstærket.

Flere har været inde på indholdet af kvoterne. Det er rigtigt, at vi her står med et beklageligt problem. Man kunne sige, det er fortidens problemer eller synder, vi slås med nu. Det er da heldigvis sådan, at der er truffet foranstaltninger vedrørende de byggerier, der er givet tilsagn om fra ca. midten af sidste år og fremover. Vi har via opbygningen af Byggeskedefonden truffet forholdsregler, så de ikke udhuler kvoten.

Jeg mener, det er vigtigt, at man ikke blot har konstateret og erkendt problemet, men at man også er rede til konstruktiv handling. Det er altså et spørgsmål om tid, inden de nye foranstaltninger vil træde i kraft. Det er ikke noget, der ikke er gjort noget ved. Der er gjort noget fremadrettet ved det.

Så er der spørgsmålet om lejlighedernes størrelse, som flere har været inde på. Jeg vil henvise til Wintherudvalgets påvisning af den stigende efterspørgsel efter boliger fra små husstande. Det har været stærkt inde i mine overvejelser om udformningen af dette lovforslag. Samtidig må man være klar over, at der ikke er tale om nogen dramatiske ændringer. Boligselskabernes Landsforenings tilsagnsstatistik viser, at

torumsboliger med tilsagn i 1986 i gennemsnit var på 65 m², mens trerumsboliger var på 83 m² og firerumsboliger på 98 m².

På baggrund af tilsagnsstatistikken for 1986 kan det skønnes, i hvilket omfang ændringen af de maksimale arealgrænser for henholdsvis torums-, trerums- og firerumsboliger vil kunne bevirke en nedsættelse af det gennemsnitlige boligareal for alle almennyttige boliger. Samlet kan en sådan nedsættelse af lejlighedsstørrelsen forventes at nedsætte gennemsnitsstørrelsen for almennyttige boliger med godt 1½ m², og det vil da også billiggøre dem lidt. I flere møder, jeg har deltaget i, har man sagt, at der var en tendens til, at de støttede boliger blev lovlig dyre, og dette synspunkt er forsøgt imødekommet ved det, jeg her har lagt frem. Men der er altså ikke tale om nogen dramatisk ændring, når gennemsnitsstørrelsen bliver nedsat med godt 1½ m².

Dermed tror jeg jeg har kommenteret de forskellige ting. Jeg skulle måske lige sige et par ord om Fælles Kurs. Her er der fra ordførers side tale om en, synes jeg nok, virkelig frihåndstegning, hvor det er de store og de runde tal. Jeg tror, det er helt realistisk vurderet af ordføreren, at der ikke vil kunne findes en fællesnævner mellem de tal, Fælles Kurs har lanceret, og de tal, jeg har lagt frem. Et fælles kompromis her tror jeg ikke rigtig vil være muligt, realistisk vurderet.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tyed (FK):

Jeg er ikke rigtig klar over, hvor boligministeren har sine tal fra. Jeg nævnte to tal. De sociale boligselskaber gjorde for nylig op, at der efter deres skøn, efter at de havde undersøgt ca. en tredjedel af de selskaber, som er her i landet, var mere end 350.000 mennesker, der søgte lejlighed i de sociale boligselskaber. Så havde de prøvet at rense tallet for gengangere i de forskellige selskaber, og det reduceredes til godt 200.000. Så er der kommet nogle oplysninger fra LLO her på det allerseneste, og de siger også, at godt 200.000 søger bolig her i landet.

Men det korte af det lange er, at der for at holde trit med befolkningsudviklingen her i landet skal være en boligtilvækst på et par og tredive tusinde om året. Her hjælper det ikke noget at komme med et forslag om, at der måske – jeg siger: måske – i en 3-årig periode skal

[Jørgen Tved]

bygges ca. 16.500. Det vil sige ca. halvdelen. Hvordan skal de andre klare sig? Ja, de må jo så gå ud på det private marked, bygge parcelhuse eller ind i ejerlejlighedsproblematikken, og det kan vel ikke være nogen ønskværdig situation. Det er begrænset, hvor mange ejerlejligheder eller hvor mange parcelhuse der kan bygges i København.

Derfor er det nødvendigt, at vi tager højde for, hvad der sker i de kommende tre år. Denne plan er jo en treårsplan. Det er de kommende tre år, man her beslutter om.

Planen indeholder for små kvoter, for små lejligheder, der bliver for dårligt finansieret. Brugere kommer til at betale alt for høje huslejer. Det er de problemer, vi har at slås med, og det er dem, boligministeren ikke løser med dette forslag.

Baadsgaard (S):

Både den konservative ordfører, hr. Engell, og boligministeren gjorde en hel del ud af, hvordan fortiden så ud. Jeg synes nok, vi kan spare os for den megen talgymnastik, men o.k. Boligministeren glemte, det gjorde hr. Engell også, at se på det samlede byggeri. Det er i hvert fald en kendsgerning, at hvis det var 9.000 boliger – det sidste år var det altså 12.000 – så var det reelle tal. Når vi nu siger 9.000, så er det reelle tal 7.000.

I stedet for at se på fortiden kunne man spørge: Løser vi problemet tilstrækkelig grundigt med de tal, der er foreslået her? Vi mener nej.

Jeg håber stadig væk, at der under udvalgsarbejdet kan skaffes mulighed for, at vi i hvert fald kan se på den nedskrivning, der sker af kvoten i forbindelse med genopretning, og hvad det nu hedder.

Så var der spørgsmålet om huslejeudviklingen på kollegier, kollegiesektionen, kollegiebyggeriet. Jeg blev ikke helt klar over, om der ligger nogle tal, men det kan vi få undersøgt i udvalget. Når jeg rejste spørgsmålet, var det, fordi vi fik det løfte under behandlingen af boligbyggeriloven sidste år, at boligministeren ville følge huslejeudviklingen tæt med henblik på, om en yderligere regulering eller en årlig regulering var nødvendig. Det vil vi under udvalgsarbejdet have undersøgt nærmere.

Jeg var glad for boligministerens bemærkning om, at det er nødvendigt at få spredt det almennyttige byggeri ud over landet til de for-

skellige kommuner, og det håber jeg da at vi i Folketinget kan samles i bred enighed om. Der ligger jo allerede et forslag på bordet, som i hvert fald i princippet er udmærket, og så kan vi tale om det en anden gang rent teknisk.

Når boligministeren taler om de små boliger og siger, at der er en stigende efterspørgsel, så går det ikke på kvadratmeter, men på antal rum. Jeg er bange for, at man sammenblander årsag og virkning her. Boligministeren brugte også selv den argumentation, som han havde modtaget udefra, nemlig at de var blevet for dyre. Jamen årsagen til, at folk søger en mindre bolig, er, at de ikke har råd til at betale en større. Det er måske knap så meget et udtryk for, hvad de i virkeligheden ønsker.

Det er måske rigtigt, at det ikke er nogen dramatisk ændring, men nu er det jo anden gang, det sker, og man kan måske uden dramatik alligevel få boliger, der er for små i forhold til det, de bør være for at være gode familieboliger.

Jeg står her med Beboerbladet fra november i år, hvor boligministeren er citeret for at sige:

»Vi skal arbejde for, at de almennyttige boligafdelinger som for 15-20 år siden får en alsidig sammensætning af de forskellige befolkningsgrupper.«

Jamen hvis de almennyttige boligafdelinger skal have en sådan alsidig sammensætning, så skal der også være plads til almindelige familier i de almennyttige boliger, og det afskærer man jo, når man vil gå ned i den størrelse.

Derfor mener jeg, at der er grund til at se på det endnu en gang, og jeg mener også, vi har konstateret her i salen, at der er flertal for ikke at anbefale ministeren at gøre, som han har foreslået.

Engell (KF):

Det er hr. Baadsgaards bemærkninger om talstørrelserne, som kalder mig op. Hr. Baadsgaard siger, at nu skal vi ikke diskutere tal, men det er jo lidt svært, når hele forslaget handler om kvoter og dermed tal.

Det, jeg fastslog i mit indlæg, hr. Baadsgaard, var, at hvis man kigger på det samlede omfang af støttet byggeri her i landet i den lange årrække, hvor vi havde socialdemokratiske regeringer, og sammenligner med, hvad der er gennemført af støttet byggeri i de seneste år, hvor vi har haft borgerlig regering her i landet, taler vi om en difference, nu er jeg lidt stor i sla-

[Engell]

get, men lad os sige på en halv snes tusind enheder hvert af årene. Det er det tal, man bør forholde sig til, og det er i samme periode, en borgerlig regering har sikret, at statens samlede budget kom i balance. Det var ikke just situationen, da vi havde socialdemokratiske regeringer.

Derfor synes jeg, der er en vis portion hykleri i de udtalelser, der kommer fra Socialdemokratiets side, et element af overbudspolitik. I de år, hvor man havde regeringsansvaret, byggede man langt, langt mindre end under en borgerlig regering, og nu, hvor man er i opposition, kritiserer man regeringen for at føre en politik, som viser nogle væsentlig højere tal end under Socialdemokratiet. Det er det, jeg synes man bør forholde sig til.

Jørn Jespersen (SF):

Boligministeren morede sig en hel del med at sammenligne, hvad forskellige partier sagde, når de var i opposition, og når de var i regering. Jeg går ud fra, at det ikke var særlig meget møntet på SF, for det ville jo være lidt svært at lave den sammenligning for vores vedkommende, men jeg håber, at det bliver muligt inden så længe.

Det, der er afgørende omkring kvotestørrelserne, er, at man ikke får det bedste udgangspunkt ved at tage nogle tal for det, som har været gennemført under socialdemokratiske regeringer, og dividere med 4. Jeg synes egentlig, det var mere rimeligt, hvis man forsøgte at lave en behovsvurdering og derefter analyserede, hvor meget beskæftigelsen inden for byggeriet kunne tåle, at der blev bygget. Situationen er, det er ikke blevet bestridt i dag, at der faktisk er behov for flere boliger, end der bliver bygget næste år.

Det burde være det, en politisk debat handlede om. Samtidig ser det ud til, at byggeriet samlet vil falde, og der er derfor alle mulige gode grunde til at hæve det såkaldt støttede byggeris andel.

Så vil jeg godt spørge helt konkret vedrørende lejlighedernes størrelse: Mener ministeren virkelig, at der i Wintherudvalgets betænkning er lagt op til, at lejlighedernes størrelse målt i kvadratmeter skal nedsættes? Mener ministeren virkelig, at der er dokumentation for, at efterspørgslen retter sig mod kvadratmetermæssigt mindre lejligheder? Det synes jeg ville være

interessant at få den dokumentation for, som ministeren antyder der foreligger.

Marianne Jelved (RV):

For at undgå misforståelser bliver jeg nødt til at uddybe eller måske rettere korrigerer mit svar på hr. Baadsgaards spørgsmål til mig tidligere i dag vedrørende byggeskader og lign. om at bruge af kvoten for det almennyttige byggeri til udbedring af skader.

Mit svar kunne give indtryk af, at Det Radikale Venstre var indstillet på at forhandle kvotens størrelse. Det mener vi ikke der er behov for. Vi finder faktisk, at de samlede kvoter er rimelige og ansvarlige, og vi ønsker den varierede boligudbygning, som kvoterne er udtryk for.

Det, vi vil diskutere under udvalgsarbejdet, er eventuelt at sætte en grænse for, hvor stor en del af den almennyttige kvote der i et givet år kan beslæglægges til udbedring af byggeskader.

Boligministeren (Kofod-Svendsen):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørgen Tved, at når han siger, at der vil blive bygget 16.500 boliger, så må hr. Jørgen Tved da have glemt, at der også bliver bygget ældreboliger, 3.000, 3.500, måske 4.000, vi ved det ikke helt præcist, men det er den størrelsesorden, alt tyder på. Bliver de boliger regnet med, tror jeg, jeg kan glæde hr. Jørgen Tved med, at tallet vil blive væsentlig større.

Så vil jeg gerne tilføje, at vi har en undersøgelse i gang for virkelig at blive klar over, hvor stort det aktuelle boligbehov er. De undersøgelser, hr. Jørgen Tved henviser til, er meget summariske. Det er nogle boligselskaber, men ikke alle, man har henvendt sig til, og der foreligger en række skøn: Hvor mange mon der er skrevet op flere steder osv. Det er baggrunden for, at jeg siger, at de undersøgelser nærmest er frihåndstegning.

Vi ønsker i Boligministeriet helt anderledes fast grund under fødderne, så vi virkelig ved, hvad det aktuelle behov er. Derfor har vi nedsat en undersøgelsesgruppe, hvor Kommunernes Landsforening og boligselskaberne følger undersøgelsesarbejdet, og jeg håber, at vi inden for en overskuelig fremtid kan få resultatet, så vi kan debattere ud fra et mere sikkert talmateriale.

[Boligministeren]

Jeg bemærkede med tilfredshed, at hr. Baadsgaard ikke bestred de tal, jeg nævnte fra den socialdemokratiske regeringsperiodes tid for, hvor mange almenyttige boliger man byggede, eller hvor stor kvoten var. Det er altså helt identisk med den kvotestørrelse, der er lagt frem under denne regering. Jeg er glad for, at tallene ikke blev bestridt. Man kan altid i opposition have en række ønsker, det ser vi i det ene parti efter det andet, men det må være legitimt at se, hvad en regering har gjort.

Det er korrekt, at det var Socialdemokratiet. Jeg nævnte udtrykkelig Socialdemokratiet. Hvordan fremtiden vil udvikle sig, ved ingen af os. Vi kan have forskellige håb, forskellige ønsker. Jeg tror ikke, vi behøver at uddybe så meget, at de håb og ønsker med hensyn til regeringens sammensætning kan være noget forskellige.

Jeg kan sige til hr. Baadsgaard, at undersøgelsen vedrørende huslejudviklingen ikke er afsluttet, og det er derfor, jeg ikke har lagt den frem, men naturligvis vil jeg orientere om den, når den bliver færdig.

Det er helt korrekt, hvad hr. Baadsgaard citerede mig for i Beboerbladet. Jeg ønsker en alsidig beboersammensætning. Vi har for en del år siden fået bygget nogle meget store lejligheder, og der er nu behov for nogle mindre, og det er det, jeg har argumenteret for. Når vi ser, hvad vi skal bygge i dag, så må vi også vurdere, hvad vi i grunden har.

Vi fokuserer meget på nybyggeriet, men det udgør kun 1 pct. af den samlede boligmasse, og hvordan denne ene procent skal være, må vi vurdere i lyset af, hvordan de 99 pct. er. Det er for at få den maksimale udnyttelse af boligmassen, vi har et Ølgaardudvalg arbejdende, som forhåbentlig kommer med sin første rapport om ikke så mange måneder, så vi virkelig kan vurdere, hvordan vi bedst muligt udnytter den boligmasse, vi har, til gavn for den danske befolkning.

Hr. Jørn Jespersen siger: Jamen man skal ikke se så meget på fortidens tal, men på behovene. Jeg vil blot henlede hr. Jørn Jespersens opmærksomhed på den hvidbog, »Plads nok«, som Boligselskabernes Landsforening og en række andre organisationer har udarbejdet. Hvis hr. Jørn Jespersen studerer den nøje og sammenligner med de tal, der findes i det boligbyggerilovforslag, som jeg har fremsat – og jeg

er klar over, at der også vil blive bygget adskillige tusinde private boliger, parcelhuse og ejerlejligheder – så vil hr. Jørn Jespersen se, at der er et meget, meget stort sammenfald mellem de behov, som lægges frem i »Plads nok«, og det, der står i det lovforslag, jeg har fremsat. Og jeg synes kun, det er tilfredsstillende, at det er et meget, meget stort sammenfald, næsten på decimalen.

(Kort bemærkning).

Baadsgaard (S):

Kun det ene, at når man gør det samlede støttede byggeri op i dag, så tæller man altid de 4.000 andelsboliger med. Jeg går ud fra, at vi er enige om, at de ikke er bygget til den samme befolkningsgruppe i økonomisk henseende, som de almenyttige boliger er, og det synes jeg man bør tage med, når man argumenterer for dagens samlede støttede byggeri.

Jeg bestrider selvfølgelig ikke tal, som man kan slå op og finde i en bog, det kunne ikke falde mig ind, men jeg håber så heller ikke, at boligministeren vil bestride, at når vi i dag skriver 9.000, så er det i realiteten kun 7.000, der bygges. Når man de sidste 4 år i gennemsnit skrev 9.000 og sluttede med 12.000, så var det faktisk ca. 9.000. Det var i hvert fald en meget, meget mindre del, der gik fra kvoten, det var jo faktisk småting, der gik fra, hvis der overhovedet var noget, og det er da en forskel, som heller ikke kan bestrides.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg har ikke noget imod at diskutere tal med boligministeren, absolut ikke. Det, jeg måske nok især vil diskutere med boligministeren, er: Hvor mange boliger er der behov for? Jeg sagde, at der er behov for et byggeri, der vel nok samlet er det dobbelte af det, ministeren her kommer og foreslår. Han siger, at jeg ikke regner antallet af ældreboliger med. Nej, det gør jeg ikke, for det er jo en lidt luftig størrelse. I bemærkningerne til ministerens lovforslag står der, at den samlede kvote for det støttede byggeri i 1988 er 16.500. Så kan man selvfølgelig godt tage nogle luftkasteller med, som måske bliver bygget, såfremt kommunerne finder både økonomi og anledning til at bygge dem. Men med den betrængte situation, der er i kom-

[Jørgen Tved]

munerne, er det efter min opfattelse et luftkastel.

Derfor vil jeg godt have, at ministeren prøver at revidere de kvoteordninger, som han her opererer med. Jeg havde de samme betænkeligheder med det samlede tal, som netop er kommet til udtryk fra den socialdemokratiske ordfører. Jeg betragter ikke andelsboliger som egentligt socialt byggeri. Der skal temmelig mange penge til, før man kan komme ind, og når man taler om socialt støttet byggeri, så kan man ikke tage revl og krat med, og i hvert tilfælde ikke også her indrullere andelsboligbyggeriet.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det er rigtigt, at de mange undersøgelser, der er lavet af boligbehovet, selvfølgelig er usikre, fordi der er en lang række ting, man altid vil kunne skændes om. Jeg tror ikke, der er ret mange uden for Christiansborg, der er i tvivl om, at der er et meget stort boligbehov. Det burde så måske også være anerkendt herinde.

Jeg vil godt helt konkret spørge ministeren om to ting. Når vi snakker om byggeskader og den reduktion af kvoterne, som de medfører, og ministeren fremhæver, at der nu er en byggeskade-fond, som vil betyde, at belastningen af kvoterne fremover bliver mindre, er der så ikke tale om, at det er på meget lang sigt? Mener ministeren, at det vil få nogen særlig betydning for, hvor meget kvoten bliver reduceret i 1988 eller i 1990?

Dernæst efterlyser jeg stadig væk en dokumentation for den ændrede efterspørgsel, som der i bemærkningerne til lovforslaget påstås at være efter mindre boliger. Hvor er dokumentationen for, at folk ønsker kvadratmetermæssigt mindre boliger?

Boligministeren (Kofod-Svendsen):

Vedrørende byggeskader er det korrekt, at der i indeværende år bliver brugt overordentlig meget til udbedring af byggeskader. Efter de sidste tal vil det blive ca. 1.960 lejligheder i alt, dels på grund af støtte til udbedring af bygningsskader i henhold til boligbyggerilovens § 54 og § 54 a, dels på grund af særstøtte til visse boligafdelinger. Jeg tror ikke, det vil blive så meget næste år, men det er da klart, at her står vi over for nogle usikre skøn. Forhåbentlig vil behovet blive noget mindre.

Til hr. Baadsgaard vil jeg sige, at det var jo i 1978-79, at vi blev nødsaget til at sætte ind på at udbedre byggeskaderne, og derfor blev kvoten da også drænet noget under den socialdemokratiske regering; men hvilken regering vi end har, så er vi jo ikke herre over, om der kommer mange eller få byggeskader et givet år. Det er jo byggerier, der ligger langt tilbage i slutningen af 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne, og så går der nogle år, inden skaderne melder sig, og så når de en vis højde.

Men at stille det op, som om det er under denne regering, der har været behov for at bruge midler til byggeskader, men ikke under en socialdemokratisk, det tror jeg heller ikke var det, hr. Baadsgaard egentlig ville. Jeg tror, vi alle er enige om, at ingen af os ønsker at skulle bruge midler til det, men det er nøden, der tvinger os, og der har altså været brugt ressourcer lige siden 1978, og det har været skiftende tal.

Det er rigtigt – nu vil jeg vende tilbage til hr. Jørn Jespersen – at de foranstaltninger, der blev truffet sidste år, ikke vil få virkning i 1988. De vil heller ikke få virkning i 1989. Hvornår de vil få det? Forhåbentlig bliver der ikke brug for at bruge mange af de midler, også fordi vi har sat ind med øget kvalitetssikring. Det bedste vil jo være, at det er et overstået stadium, at der er behov for at bruge ressourcer til udbedring af byggeskader.

Det, jeg sagde, er, at fra sommeren 1986 og fremefter er der givet tilsagn om, at bliver der behov for ressourcer til udbedring af byggeskader, så har man en fond at tage pengene af. Men vi har stadig væk perioden fra begyndelsen af 1970'erne og frem til sommeren 1986, og hvor mange byggeskader der vil blive de kommende år, er der ingen af os der dybest set ved, og dér står vi med et finansieringsproblem. Det har jeg ikke på noget tidspunkt lagt skjul på.

Med hensyn til andelsboliger gælder, at der især er to typer af mennesker, der flytter ind i dem. Den ene er de ældre, som måske har boet i parcelhus, og som nu kunne tænke sig en lejlighed, og i og med at andelsboligen er der som et tilbud, vil flere af disse mennesker vælge andelsboligen, og dermed bliver den almennyttige bolig friholdt. Hvis andelsboligen ikke var der, ville presset på den almennyttige bolig blive større. Derfor mener jeg, at det er rigtigt at sætte andelsboligen ind i sammenhængen, for jo flere andelsboliger, jo færre vil der være til at

[Boligministeren]

søge den almennyttige bolig. Så det er ikke rigtigt at skille dem ud.

Den anden gruppe, som søger andelsboligen, vil typisk være de helt unge familier, som har valgt mellem andelsboligen og den almennyttige bolig. Er der så andelsboliger til dem, vil der igen være færre, der lægger beslag på det antal boliger, der bliver bygget inden for 9.000-kvoten. Hvor mange helt præcis kan jeg altså ikke sige grundet byggeskadebehovene.

Så var der det andet spørgsmål med John Winther-udvalget. Jeg synes da godt, at hr. Jørn Jespersen og jeg kunne lave en lille studiekreds over John Winther-rapporten. Det er bestemt spændende læsning. Jeg har henvist til en tendens i denne rapport, og den henvisning mener jeg har været rimelig og relevant.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 58:

Forslag til lov om sikring af røgfri miljøer og mærkning m.v. af tobaksvarer.

Af Birthe Hansen (SF) m.fl.

(Fremsat 29/10 87).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 6 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 63:

Forslag til lov om sikring af røgfri miljøer og mærkning af tobaksvarer m.v.

Af Aase Olesen (RV) m.fl.

(Fremsat 5/11 87).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Sundhedsministeren (Agnete Laustsen):**

De to lovforslag om røgfri miljøer, der er til første behandling her i dag, minder unægtelig både om hinanden og om det lovforslag om sikring af røgfri miljøer og mærkning af tobaksvarer m.v., som den daværende indenrigsminister på grundlag af en folketingsbeslutning fremsatte i foråret 1987, og som, som de fleste vil erindre det, blev forkastet ved tredjebehandlingen.

Selv om vi således på ny skal i gang med debatten om rygning og ikkerygning, håber jeg, at debatten denne gang bliver knap så følelsesbetonet og behandlingen lidt mere konstruktiv. Jeg er i alle tilfælde for mit vedkommende indstillet på, at spørgsmålet om beskyttelse af ikkerygere eller passiv rygning skal ende med en løsning, der kan accepteres både af rygere og ikkerygere. Baggrunden for hele spørgsmålet om rygning og passiv rygning er jo dystert nok. Vi ved i dag, at aktiv rygning er særdeles sundhedsskadelig og medvirkende til talrige dødsfald både her i landet og over hele verden hvert år. Det er da også baggrunden for, at man internationalt såvel i WHO- som i EF-regi har taget spørgsmålet om konkrete kampagner og aktiviteter mod rygning på programmet. Danmark indgår også i dette arbejde, og regeringen har hele tiden været opmærksom på nødvendigheden af en indsats mod tobakkens skadelige virkninger. De sagkyndige er også opmærksomme på de sundhedsskadelige virkninger, der kan tilskrives den passive rygning, selv om der her er større uenighed blandt eksperterne. Men selv om det ikke i dag er endeligt klarlagt, i hvor høj grad passiv rygning skader helbredet, så har vi dog sagkundskabens ord for, at vi ved nok til at kunne handle. At der er behov for handling, siger debatten fra foråret os jo også noget om samt de mange henvendelser, jeg som sundhedsminister har fået om dette emne.

Jeg tror egentlig heller ikke, at der i denne sag er så stor uenighed om hensigten med disse forslag og om nødvendigheden af en indsats for at begrænse tobaksrygningens gener og sundhedsskadelige virkninger. Til gengæld må vi vel nok indrømme, at der stadig er en del uenighed om, hvordan vi skal nå målet. Det vidner alene de to forskellige lovforslag om.

At jeg også personlig er enig i nødvendigheden af handling på området, var bl.a. årsagen